YVES BOT
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2016. április 14.[1]

C-492/14. sz. ügy

Essent Belgium NV
kontra
Vlaams Gewest,
Inter Energa és társai,
Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt (VREG)

(a rechtbank van eerste aanleg te Brussel [brüsszeli elsőfokú bíróság, Belgium] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Előzetes döntéshozatal — Az elosztó hálózatokba közvetlenül befecskendezett zöld villamos energia díjmentes elosztási rendszerek — Az érintett tagállamon kívül termelt zöld villamos energia figyelembevételének megtagadása — Áruk szabad mozgása — EK 28. cikk”

I – **Bevezetés**

1. Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az EK 12., az EK 28. és az EK 30. cikk, valamint a villamos energia belső piacára vonatkozó közös szabályokról és a 96/92/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2003. június 26-i 2003/54/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 3. cikke (1) és (4) bekezdésének értelmezésére vonatkozik.[2]

2. Ezt a kérelmet az Essent Belgium NV[3] és többek között a Vlaams Gewest (Flamand régió) közötti azon jogvita keretében terjesztették elő, amely e régió szerződésen kívüli felelősségének megállapítására irányul amiatt, hogy ez utóbbi olyan szabályozásokat fogadott el, amelyek szerint a megújuló energiaforrásokból előállított zöld villamos energia[4] díjmentes elosztásának lehetőségéből elsősorban a Flamand régióban, másodsorban pedig az e régiót magában foglaló tagállam egészében található elosztó hálózatokba közvetlenül befecskendezett zöld villamos energia részesül.

3. A 2014. július 1-jei Ålands Vindkraft-ítéletben[5] és a 2014. szeptember 11-i Essent Belgium-ítéletben[6] a Bíróság elismerte, hogy a zöld villamos energia termelésére vonatkozó, átruházható bizonyítványokat alkalmazó nemzeti támogatási rendszerek korlátozódhatnak a zöld villamos energiának kizárólag az érintett tagállam területén való termelésére.

1 — Eredeti nyelv: francia.
2 — HL 2003. L 176., 37. o.; magyar nyelvű különkiadás: 12. fejezet, 2. kötet, 211. o.; helyesbítés: HL 2004. L 16., 74. o.
3 — A továbbiakban: Essent.
4 — A továbbiakban: zöld villamos energia.
5 — C-573/12, EU:C:2014:2037.
6 — C-204/12–C-208/12, EU:C:2014:2192.

4. Mivel már volt alkalmam arra, hogy bemutassam azokat az okokat, amelyek miatt számomra úgy tűnik, hogy e támogatási rendszerek területi korlátozásai nem felelnek meg az áruk szabad mozgása követelményeinek,[7] nem fogok utóvédharcot vívni annak ellenére, hogy a Bíróság ítéleteinek indokolásai nem meggyőzőek számomra.

5. Annak vizsgálatára szorítkozom a jelen indítványban, hogy a Bíróság indokolása alkalmazható-e az alapügyben szereplőkhöz hasonló, a zöld villamos energia díjmentes elosztásának rendszerére.

6. Erre a kérdésre igenlő választ fogok adni, amelyből azt a következtetést vonom le, hogy az EK 12. cikkben, a 96/92/EK irányelvben,[8] a 2003/54 irányelvben és a 2001/77/EK irányelvben,[9] valamint az EK 28. és az EK 30. cikkben foglalt, hátrányos megkülönböztetés tilalmának elvét úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes az alapügyben szereplőkhöz hasonló olyan nemzeti szabályozás, amely azáltal, hogy a zöld villamos energia díjmentes elosztásából való részesülést kizárólag az érintett tagállamban vagy e tagállam valamely régiójában található elosztó hálózatokra közvetlenül csatlakozott erőművek számára tartja fenn, ekként pedig kizárja a más tagállamban található erőműveket.

II – **Jogi háttér**

A – *Az uniós jog*

1. A villamos energia belső piacára vonatkozó szabályozás

7. A villamos energia belső piacának fokozatos megvalósítása jegyében több egymást követő irányelvet fogadtak el, köztük a 96/92 irányelvet és a 2003/54 irányelvet.

a) A 96/92 irányelv

8. A 96/92 irányelv (4) preambulumbekezdése hangsúlyozta, hogy a villamos energia belső piacának kialakítása fontos a hatékonyság növelése érdekében a villamos energia előállítása, szállítása és elosztása terén, ugyanakkor növeli az ellátás biztonságát és az európai gazdaság versenyképességét és tekintettel van a környezet védelmére.

9. Ezen irányelv (28) preambulumbekezdése pontosította, hogy a zöld villamos energia termelésének környezetvédelmi megfontolásokból elsőbbség biztosítható.

10. Az említett irányelv 11. cikkének (2) és (3) bekezdése a következőképpen rendelkezett:

„(2) [A villamosenergia-elosztó hálózat irányítója] semmilyen esetben sem tehet különbséget rendszerhasználók vagy rendszerhasználók csoportjai között, különösen nem saját leányvállalatai vagy részvényesei javára.

(3) Egy tagállam a termelőlétesítmények teherelosztásakor a rendszerirányítótól megkövetelheti, hogy biztosítson elsőbbséget a megújuló energiahordozókat vagy hulladékot felhasználó, illetve villamos energiát hővel kapcsoltan termelő létesítményeknek.”

7 — Lásd: az Ålands Vindkraft-ügyre (C-573/12, EU:C:2014:37) és az Essent Belgium egyesített ügyekre vonatkozó indítványom (C-204/12–C-208/12, EU:C:2013:294).

8 — A villamos energia belső piacára vonatkozó közös szabályokról szóló, 1996. december 19-i 96/92/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 27., 20. o.; magyar nyelvű különkiadás: 12. fejezet, 2. kötet, 3. o.).

9 — A belső villamosenergia-piacon a megújuló energiaforrásokból előállított villamos energia támogatásáról szóló, 2001. szeptember 27-i 2001/77/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2001. L 283., 33. o.; magyar nyelvű különkiadás: 12. fejezet, 2. kötet, 121. o.).

11. A 96/92 irányelv 16. cikke megállapította:

„A tagállamok a hálózati hozzáférés megszervezése érdekében választhatnak a 17. cikkben és a 18. cikkben említett eljárások között. Mindkét eljárás esetében tárgyilagos, átlátható és megkülönböztetéstől mentes feltételeknek megfelelően kell eljárni.”

– *A 2003/54 irányelv*

12. A 2003. augusztus 4-én hatályba lépő 2003/54 irányelvet a 2009/72 irányelv[10] hatályon kívül helyezte.

13. A 2003/54 irányelv (26) preambulumbekezdése megállapította, hogy „[a] közszolgáltatási kötelezettségek teljesítése ennek az irányelvnek az egyik alapvető követelménye; fontos, hogy ez az irányelv megállapítsa azokat a minden tagállam által tiszteletben tartandó közös minimális normákat, amelyek tekintetbe veszik a fogyasztóvédelmi célokat, az ellátás biztonságát, a környezetvédelmet, és minden tagállamban a verseny azonos szintjét. Fontos, hogy a közszolgáltatási kötelezettségeket nemzeti szinten lehessen értelmezni az adott országokra jellemző körülmények és a közösségi jog tekintetbevételével”.

14. Ezen irányelv 2. cikkének 3. és 5. pontja alapján az „átvitel” a „villamos energia szállítása igen nagy feszültségű és nagyfeszültségű, összekapcsolt rendszereken a végső fogyasztókhoz vagy az elosztókhoz való eljuttatás céljából”, az „elosztás” pedig „a villamos energia szállítása nagyfeszültségű, középfeszültségű és kisfeszültségű elosztóhálózatokon a fogyasztóhoz való eljuttatás céljából”.

15. Ezen irányelv „Az ágazat szervezésére vonatkozó általános szabályok” című II. fejezetében található 3. cikkének (1) bekezdése rögzítette a szabad verseny és a villamosenergia-ágazatban működő vállalkozások közötti hátrányos megkülönböztetés tilalmának elveit.

16. Ugyanakkor a 2003/54 irányelv 3. cikkének (2) bekezdése lehetővé tette a tagállamok számára, hogy a villamosenergia-ágazatban működő vállalkozások számára általános gazdasági érdekből olyan közszolgáltatási kötelezettségeket írjanak elő, amelyek a biztonságra, az ellátás biztonságát is beleértve, az ellátás folyamatosságára, minőségére és árára, valamint a környezetvédelemre, beleértve az energiahatékonyságot és az éghajlat védelmét, vonatkoznak, feltéve, hogy ezek a kötelezettségek „világosan meghatározottak[…], átláthatóak[…], megkülönböztetéstől mentesek[…] és ellenőrizhetőek[…]”, és „garantál[ják] a nemzeti fogyasztókhoz való hozzáférés egyenlőségét az Európai Unió villamosenergia-ipari vállalkozásai számára”. Ezen irányelv 3. cikkének (4) bekezdése kifejtette, hogy amennyiben a tagállam ellentételezést és kizárólagos jogokat nyújt e kötelezettségek teljesítéséért, „ezt megkülönböztetéstől mentes és átlátható módon kell tennie”.

17. Ezenkívül az említett irányelv 3. cikkének (7) bekezdése lehetővé tette a tagállamoknak, hogy „megfelelő intézkedéseket hoz[zanak] a gazdasági és társadalmi kohézióval, a környezetvédelemmel – amelybe beletartozhatnak az energiahatékonysági/keresletoldali szabályozási intézkedés, valamint az éghajlatváltozás elleni küzdelem eszközei is – és az ellátás biztonságával kapcsolatos célkitűzések elérése érdekében”. Ezek az intézkedések „megfelelő gazdasági ösztönzők nyújtását [foglalhatták magukban], felhasználva adott esetben az összes létező nemzeti és közösségi eszközt a szükséges hálózati infrastruktúra karbantartása és kiépítése érdekében, beleértve a rendszerösszekötő kapacitást is”.

10 — A villamos energia belső piacára vonatkozó közös szabályokról és a 2003/54/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2009. július 13-i 2009/72/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2009. L 211., 55. o.).

18. A 2003/54 irányelv „Az elosztórendszer-üzemeltetők kijelölése” című V. fejezetben található 14. cikkének (2) bekezdése előírta, hogy „[az elosztórendszer-üzemeltető] [m]inden esetben tartózkodik a megkülönböztető bánásmódtól a rendszerhasználókkal vagy azok csoportjaival szemben, különösen a saját kapcsolt vállalkozásai javára”. Ezen irányelv 14. cikkének (4) bekezdése kifejezetten lehetővé tette a tagállamok számára, hogy „megkövetelheti[k] az elosztórendszer-üzemeltetőtől, hogy a termelőlétesítmények teherelosztása során adjon elsőbbséget a megújuló energiaforrást vagy hulladékot használó, esetleg a kapcsolt hő- és villamos energiát termelő termelőlétesítményeknek”.

19. Az említett irányelv 20. cikkének (1) bekezdése a tagállamokra hagyta az olyan rendszer létrehozásához szükséges intézkedések meghozatalát, amelyben egy harmadik fél átviteli és elosztóhálózathoz való hozzáférését közzétett tarifák alapján teszik lehetővé, „objektív kritériumok alapján, a rendszerhasználók közötti megkülönböztetés nélkül”.

20. A 2003/54 irányelv 23. cikke előírta a tagállamok számára, hogy szabályozó hatóságokat jelöljenek ki, amelyek felelősek legalább a piac megkülönböztetéstől mentességért, a hatékony versenyért és a piac hatékony működéséért, valamint többek között a nemzeti hálózathoz való csatlakozás és a hálózati hozzáférés feltételeinek – beleértve az átviteli és elosztási tarifákat is – a kiszámításához és meghatározásához használt módszerek, azok hatálybalépése előtt történő megállapításáért vagy jóváhagyásáért. Ezek a hatóságok jogosultak voltak szükség esetén megkövetelni az átviteli- és az elosztórendszer-üzemeltetőktől az e cikk (1), (2) és (3) bekezdésben említett feltételek, tarifák, szabályok, mechanizmusok és módszerek megváltoztatását annak érdekében, hogy azok arányosak és megkülönböztetéstől mentesen alkalmazhatóak legyenek.

2. A zöld villamos energia támogatásával kapcsolatos szabályozás

21. Az alapeljárásban az időbeli hatályánál fogva alkalmazandó szabályozás a 2001/77 irányelv, amelyet a 2009/28/EK irányelv[11] helyezett hatályon kívül.

22. A 2001/77 irányelv (1) preambulumbekezdése felismerte a megújuló energiaforrások támogatásának elsődleges szükségességét, míg (2) preambulumbekezdése kimondta, hogy a Közösség elsőrangú jelentőséget tulajdonít a zöld villamos energiából előállított villamos energia támogatásának.

23. Ezen irányelv (14) preambulumbekezdése említette a megújuló energiaforrásokkal kapcsolatos nemzeti szintű támogatási rendszerek megfelelő működésének szavatolását mindaddig, amíg működésbe nem lépnek a közösségi keretek, míg a (15) preambulumbekezdése hangsúlyozta, hogy túl korai lenne ilyen keretekről határozni.

24. Ezen irányelv (19) preambulumbekezdése kiemelte, hogy a megújuló energiaforrások piacának ösztönzése során figyelembe kell venni annak a regionális és a helyi fejlesztési lehetőségekre, az exportlehetőségekre, a társadalmi kohézióra és a foglalkoztatási lehetőségekre kifejtett pozitív hatásait, különös tekintettel a kis- és középvállalkozásokra, valamint a független energiatermelőkre.

25. A 2001/77 irányelv 1. cikkének megfelelően ezen irányelv „célja, hogy a belső villamosenergia-piacon ösztönözze a megújuló energiaforrásoknak az energiatermeléshez való nagyobb mértékű hozzájárulását, és alapot teremtsen azok majdani közösségi keretéhez”.

11 — A megújuló energiaforrásból előállított energia támogatásáról, valamint a 2001/77 és a 2003/30/EK irányelv módosításáról és azt követő hatályon kívül helyezéséről szóló, 2009. április 23-i 2009/28/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2009. L 140., 16. o.).

26. Ezen irányelv „Támogatási rendszerek” című 4. cikkének (1) bekezdése kimondta:

„A Bizottság a[z EK] 87. és 88. cikkének sérelme nélkül értékeli a tagállamokban megvalósított mechanizmusok alkalmazását, amelyeknek megfelelően a villamosenergia-termelők a hatóságok által kiadott rendelkezések értelmében közvetlen vagy közvetett támogatásban részesülnek, és amelyek korlátozó hatást gyakorolhatnak a kereskedelemre, azon az alapon, hogy e mechanizmusok hozzájárulnak a[z EK] 6. és 174. cikkében meghatározott célok megvalósításához.”

27. Ezen irányelv „A távvezeték-hálózattal kapcsolatos kérdések” című 7. cikke előírta:

„(1) A távvezeték-hálózat megbízhatósága és biztonsága fenntartásának sérelme nélkül a tagállamok megteszik a szükséges intézkedéseket annak biztosítására, hogy a szállítórendszer és az elosztórendszer üzemeltetői saját ellátási területükön szavatolják a [zöld] energia szállítását és elosztását. Rendelkezhetnek továbbá arról, hogy a távvezeték-hálózathoz való hozzáférésnél a [zöld] energia elsőbbséget élvezzen. A szállítórendszer üzemeltetői a villamosenergia-fejlesztő létesítmények forgalmának irányítása során előnyben részesítik a megújuló energiaforrásokat felhasználó villamosenergia-fejlesztő létesítményeket, amennyiben ezt a nemzeti villamosenergia-rendszer működése lehetővé teszi.

(2) A tagállamok bevezetik a jogi kereteket – illetve kötelezik a szállítórendszer és az elosztórendszer üzemeltetőit arra, hogy megalkossák és kihirdessék saját szabályzatukat – a [zöldenergiát] […] hasznosító, újonnan belépő energiatermelőknek az összekapcsolt hálózatra történő rákapcsolásához szükséges műszaki átalakításból (pl. hálózati csatlakozások és a hálózat megerősítése) eredő költségek viselésére vonatkozóan.

A szabályzat objektív, átlátható és megkülönböztetésmentes feltételekre épül, különös tekintettel valamennyi olyan költségre és haszonra, amely az új termelőknek a hálózatra történő rákapcsolásával függ össze. A szabályzat többfajta hálózati kapcsolatot is meghatározhat.

(3) A tagállamok adott esetben kötelezik a szállítórendszerek és elosztórendszerek üzemeltetőit a (2) bekezdésben említett költségeknek vagy azok egy részének a viselésére.

[...]

(6) A tagállamok biztosítják, hogy a szállítás és az elosztás költségei ne jelentsenek hátrányos megkülönböztetést a [zöldenergiából] […] előállított villamos energia, különösen a megújuló energiaforrásokból a peremterületeken, például a szigeteken vagy alacsony népsűrűségű területeken előállított energia tekintetében.

A tagállamok adott esetben bevezetik a jogi kereteket vagy kötelezik a szállítórendszer és az elosztórendszer üzemeltetőit arra, hogy megalkossák és közzétegyék saját szabályzatukat annak biztosítása érdekében, hogy a megújuló energiaforrásokat hasznosító erőművekben előállított villamos energia szállításáért és elosztásért felszámolt díjak tükrözzék az erőműveknek a hálózathoz való csatlakozása révén elérhető kedvezőbb költségeket. Ilyen kedvezőbb költség adódhat a kisfeszültségű hálózat közvetlen használatából.

[...]”

B – *A belga jog*

28. A zöld villamos energia előállításának támogatása érdekében a flamand kormány létrehozta a zöld villamos energia termelői számára az elosztó hálózatok díjmentes használatának rendszerét.

29. A 2000. július 17-i vlaams decreet houdende de organisatie van de elektriciteitsmarkt (a villamosenergia-piac szervezéséről szóló flamand rendelet) [12] 15. cikke szerint:

„A hálózatüzemeltető – az elosztóhálózathoz való csatlakoztatás kivételével – a zöld villamos energia elosztásához szükséges minden feladatot díjmentesen végez.

A flamand kormány korlátozhatja az első bekezdés szerinti rendszert”.

30. Ezt a 15. cikket a 2004. december 24-i vlaams decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 2005 (a 2005. évi költségvetés különböző kiegészítő intézkedéseiről szóló flamand rendelet) [13] 61. cikke 2005. január 1-jei hatállyal hatályon kívül helyezte.

31. A cikk hatályon kívül helyezése előtt a díjmentes elosztási rendszer alkalmazásának részletes szabályai jelentős változásokon mentek keresztül, amelyek három egymást követő rendelet elfogadásában nyilvánultak meg.

32. Első lépésként a 2001. szeptember 28-i besluit van de vlaamse regering inzake de bevordering van elektriciteitsopwekking uit hernieuwbare energiebronnen (a megújuló energiaforrásokból termelt villamos energia termelésének támogatásáról szóló flamand kormányrendelet) [14] alapján a Flamand régiótól eltérő régiókban, illetve a külföldön termelt villamos energia részesülhetett a díjmentes elosztásban. E kormányrendelet 14. cikke szerint:

„[...]

A hálózatüzemeltető [...] díjmentesen végzi a villamos energiáról szóló rendelet 15. cikke szerinti feladatokat.

A nem a Flamand régióban termelt villamos energiára vonatkozóan a zöldvillamosenergia-bizonyítványok kiállítására az érintett termelési hely tekintetében illetékes szerv a szabályozó hatóság számára tanúsítványt állít ki, amely tanúsítja, hogy ezt a villamos energiát a [...] megújuló energiaforrások valamelyikéből termelték, és flandriai végső vevőhöz továbbítják.

[...]”

33. Második lépésként a 2001. szeptember 28-i kormányrendelet 14. cikke – a 2003. április 4-i rendelettel [15] bevezetett, 2003. április 30-án hatályba lépő módosításokkal létrejött változatában – alapján a díjmentességből kizárólag a Flamand régióban található erőművek részesülhettek. E cikk szövege a következő volt:

„1. § A villamos energiáról szóló rendelet 15. cikkének második bekezdésével összhangban a flamand kormány az említett rendelet 15. cikkének első bekezdése értelmében vett díjmentes elosztást a Flamand régióban található elosztóhálózatokra csatlakozott erőművek által termelt villamos energia befecskendezésére korlátozza.

2. § A [zöld] villamos energiát szolgáltató az általa végzett elosztási tevékenység után nem számít fel semmilyen díjat az e villamos energia végső vevőinek részszámláján és a végső elszámolásán [...].

[...]”

12 — *Belgisch Staatsblad*, 2000. szeptember 22., 32166. o., a továbbiakban: a villamos energiáról szóló rendelet.

13 — *Belgisch Staatsblad*, 2004. december 31., 87220. o., a továbbiakban: 2004. december 24-i rendelet.

14 — *Belgisch Staatsblad*, 2001. október 23., 36778. o., a továbbiakban: 2001. szeptember 28-i kormányrendelet.

15 — *Belgisch Staatsblad*, 2003. április 30., 23334. o., a továbbiakban: 2003. április 4-i rendelet.

34. Az Essent által benyújtott, a 2003. április 4-i rendelet 2. cikkének megsemmisítésére irányuló kereset ügyében eljáró Raad van State (államtanács) a 2004. január 12-i ítéletével felfüggesztette e cikk alkalmazását.

35. E felfüggesztést követően harmadik lépésként elfogadták a 2004. március 5-i besluit van de vlaamse regering inzake de bevordering van elektriciteitsopwekking uit hernieuwbare energiebronnent (a megújuló energiaforrásokból termelt villamos energia termelésének támogatásáról szóló flamand kormányrendelet),[16] amely 2004. március 23-i hatállyal hatályon kívül helyezte és felváltotta a 2001. szeptember 28-i kormányrendeletet.

36. A 2004. március 5-i kormányrendelet 18. cikke a következőképpen rendelkezett:

„18. cikk 1. § A villamos energiáról szóló rendelet 15. cikkének második bekezdésével összhangban a flamand kormány az említett rendelet 15. cikkének első bekezdése értelmében vett díjmentes elosztást a Flamand régióban található elosztóhálózatra csatlakozott végső vevőkhöz továbbított és a 15. cikk értelmében vett megújuló energiaforrásból a villamos energiáját közvetlenül a valamely belgiumi elosztóhálózatba befecskendező erőműben termelt villamos energiára korlátozza.

2. § A [zöld] villamos energiát szolgáltató az általa végzett elosztási tevékenység után nem számít fel semmilyen díjat az e villamos energia végső vevőinek részszámláján és a végső elszámolásán [...].

[...]”

37. Az Essent által benyújtott, a 2004. március 5-i kormányrendelet 18. cikkének megsemmisítése irányuló kereset ügyében eljáró Raad van State (államtanács) a 2004. december 23-i ítéletével felfüggesztette e rendelkezés végrehajtását, azt megelőzően, hogy a 2012. november 13-i ítélettel elutasította ezt a keresetet.

38. A villamos energiáról szóló rendelet 15. cikkének a 2005. évi költségvetést kísérő különböző intézkedésekről szóló, 2004. december 24-i flamand rendelettel történt hatályon kívül helyezését követően, a 2004. március 5-i kormányrendelet 18. cikkét a 2005. március 25-i flamand kormányrendelet[17] 2005. január 1-jével hatályon kívül helyezte.

III – **Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések**

39. 2003 óta az Essent a Flamand régióban lakóhellyel rendelkező vevőkört lát el villamos energiával, amelyet Hollandiából hoz be, és amely – saját bevallása szerint – zöld villamos energia.

40. Az Essent – miután úgy ítélte meg, hogy kárt szenvedett amiatt, hogy a 2003. április 4-i, majd pedig a 2004. március 5-i kormányrendelettel bevezetett jogszabályi módosítások következtében elvesztette a díjmentes elosztásból való részesülés lehetőségét a Flamand régióban található elosztóhálózat tekintetében – pert indított a rechtbank van eerste aanleg te Brussel (brüsszeli elsőfokú bíróság) előtt többek között a Flamand régióval szemben, és azt kérte, hogy a meghozandó ítélet nyilvánítsa végrehajthatóvá többek között a Vlaamse Reguleringsinstantie voor de Elektriciteits- en Gasmarkttal (gáz- és villamosenergia-piaci felügyelet)[18] – amely a villamosenergia-elosztási tarifákkal és az elosztás esetleges díjmentességével kapcsolatos határozathozatalra hatáskörrel rendelkező szerv –, valamint az elosztó hálózat azon különböző magán és állami üzemeltetőivel szemben, akik az Essenttől az elosztás költségeinek megfizetését követelték.

16 — *Belgisch Staatsblad*, 2004. március 23., 16296. o., a továbbiakban: 2004. március 5-i kormányrendelet.

17 — *Belgisch Staatsblad*, 2005. május 27., 24763. o.

18 — Később: Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt (VREG).

41. E kérelmeinek alátámasztása érdekében az Essent többek között arra hivatkozott, hogy a más tagállamokból származó zöld villamos energiának a díjmentes elosztás lehetőségéből történő kizárására vonatkozó rendelkezések ellentétesek az EK 12. és az EK 28. cikkel, valamint a 96/92 irányelv 3. cikkének (1) bekezdésével és 11. cikkének (2) bekezdésével.

42. E körülmények között a rechtbank van eerste aanleg te Brussel (brüsszeli elsőfokú bíróság) az eljárás felfüggesztéséről határozott, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjesztette a Bíróság elé:

„1) Úgy kell-e értelmezni az EK 28. és az EK 30. cikket, hogy azokkal ellentétes az olyan tagállami szabályozás – jelen esetben a 2003. április 4-i rendelettel összefüggésben értelmezett, a villamos energiáról szóló, 2000. július 17-i rendelet –, amely a Flamand régióban található elosztóhálózatokra csatlakozott erőművek által termelt villamos energia befecskendezésére korlátozza a díjmentes elosztást, a nem a Flamand régióban található elosztóhálózatokra csatlakozott erőművekből származó villamos energiát pedig kizárja a díjmentes elosztásból?

2) Úgy kell-e értelmezni az EK 28. és az EK 30. cikket, hogy azokkal ellentétes az olyan tagállami szabályozás – jelen esetben a 2004. március 5-i kormányrendelettel összefüggésben értelmezett, a villamos energia villamos piacának szervezéséről szóló rendeletet, ahogyan azt a [szabályozó hatóság] alkalmazza –, amely a közvetlenül egy belgiumi elosztóhálózatba befecskendező erőművekben termelt villamos energiára korlátozza a díjmentes elosztást, a nem közvetlenül egy belgiumi elosztóhálózatba befecskendező erőművekben termelt villamos energiát pedig kizárja a díjmentes elosztásból?

3) Összeegyeztethető-e az első és második kérdés értelmében vett nemzeti szabályozás az egyenlő bánásmód elvével és a hátrányos megkülönböztetés tilalmával, amelyeket többek között az EK 12. cikk, és az akkoriban hatályos 2003/54/EK irányelv 3. cikkének (1) és (4) bekezdése rögzít?”

IV – **Értékelésem**

A – *Előzetes megjegyzések*

43. Előzetesen meg kell határozni, hogy melyek az előzetes döntéshozatal iránti kérelem megválaszolása szempontjából releváns uniós jogi rendelkezések.

44. E tekintetben – először is az időbeli hatályánál fogva alkalmazandó rendelkezéseket illetően – meg kell állapítani, hogy annak ellenére, hogy a kérdést előterjesztő bíróság nem hivatkozik a 96/92 irányelvre, figyelemmel arra, hogy a 2001. szeptember 28-i kormányrendeletet a 2003/54 irányelv hatálybalépéséhez képest korábbi időpontban fogadták el, az előzetes döntéshozatal iránti kérelmet nemcsak az ezen irányelvben, hanem a 96/92 irányelvben foglalt szabályok tekintetében is meg kell vizsgálni.

45. A tárgyi hatályuknál fogva alkalmazandó rendelkezéseket illetően másodsorban meg kell állapítani, hogy bár a kérdést előterjesztő bíróság a hátrányos megkülönböztetés tilalmára vonatkozó elv másodlagos jogban történő megállapítása érdekében kizárólag a 2003/54 irányelv 3. cikkének (1) és (4) bekezdésére hivatkozott, ez az irányelv egyéb releváns rendelkezéseket is tartalmaz, amennyiben azok ezen elv konkrét kifejeződéseinek minősülnek az átviteli és elosztó hálózatokhoz való hozzáférés megvalósítása terén.

46. Meg kell továbbá állapítani, hogy a 2001/77 irányelv, különösen annak 7. cikke, különös rendelkezéseket tartalmaz a zöld villamos energia csatlakozásának és elosztásának feltételeit illetően.

47. Az állandó ítélkezési gyakorlatnak megfelelően[19] az előzetes döntéshozatal iránti kérelemre a 2003/54 irányelv és a 2001/77 irányelv valamennyi olyan rendelkezése alapján fogok válaszolni, amelyek relevánsak lehetnek a felmerült problémák vonatkozásában.

48. Ezt a kérelmet először a hátrányos megkülönböztetés tilalma alapján tekintem át az áruk szabad mozgása alapján történő vizsgálat előtt.[20]

B – *A harmadik kérdésről*

49. A harmadik kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra kíván választ kapni, hogy hátrányos megkülönböztetéssel kapcsolatban az EK 12. cikkben, a 96/92 irányelvben, a 2003/54 irányelvben és a 2001/77 irányelvben szereplő szabályokkal ellentétes-e az alapügyben szereplőkhöz hasonló olyan nemzeti szabályozás, amely – azáltal, hogy a zöld villamos energia díjmentes elosztásának lehetőségét kizárólag az érintett tagállamban vagy e tagállam valamely régiójában található elosztó hálózatokra közvetlenül csatlakozott erőművek számára tartja fenn – kizárja a más tagállamban található erőműveket.

50. Megállapítom, hogy a releváns irányelvek több olyan rendelkezést tartalmaznak, amelyek a hátrányos megkülönböztetés tilalmára vonatkozó elv konkrét kifejeződéseinek minősülnek még akkor is, ha úgy tűnik, hogy azok más aggályokra adnak választ.

51. A releváns másodlagos jogi rendelkezések között vannak ugyanis azok, amelyek általánosságban rögzítik a hátrányos megkülönböztetés tilalmának elvét a villamosenergia-szektorban. Más rendelkezések konkrétan a zöld villamos energiával szembeni hátrányos megkülönböztetés tilalmára vonatkoznak. Végül vannak olyan rendelkezések, amelyek úgy tűnik, hogy a zöld villamos energia javára történő pozitív megkülönböztetés elvét mondják ki.

52. A rendelkezések első csoportja a hátrányos megkülönböztetés tilalmának elvét általános jelleggel alkalmazza az átviteli és elosztó hálózatokhoz való hozzáféréssel kapcsolatban.

53. Így a 2003/54 irányelv 3. cikkének (1) bekezdése és 14. cikkének (2) bekezdése – amelyek megfogalmazása csaknem azonos a 96/92 irányelv 3. cikkének (1) bekezdésével és 11. cikkének (2) bekezdésével – előírja, hogy az állam és a hálózatüzemeltető magatartása a hálózathoz való hozzáférés megvalósítása során hátrányos megkülönböztetéstől mentes legyen. Ezt a tilalmat a 96/92 irányelv 16. cikkében foglalt tilalomhoz kell hasonlítani, amely megtiltja a tagállamok számára, hogy a hálózati hozzáférést hátrányosan megkülönböztető módon szervezzék meg – függetlenül attól, hogy a szerződésen alapuló hálózati hozzáférést vagy a kizárólagos vásárló eljárását választják –, valamint a 2003/54 irányelv 20. cikkének (1) bekezdésében foglalt tilalomhoz, amely előírja, hogy a tagállamoknak olyan rendszert kell létrehozniuk, amelyben egy harmadik fél átviteli és elosztóhálózathoz való hozzáférését közzétett, minden feljogosított fogyasztóra vonatkozó tarifák alapján teszik lehetővé „objektív kritériumok alapján, a rendszerhasználók közötti megkülönböztetés nélkül”.

54. A hálózatokhoz való hozzáférés területén a hátrányos megkülönböztetés tilalmának általános elve továbbá különös kifejezésre jut a 2003/54 irányelv 23. cikke (1) bekezdésének f) pontja és (4) bekezdése által a szabályozó hatóságokra bízott feladatokban, amely irányelv előírja, hogy ezek a hatóságok felelősek „a piac megkülönböztetéstől mentességéért” és „a hatékony versenyért”, többek

19 — Lásd többek között: 2015. október 29-i Nagy-ítélet (C-583/14, EU:C:2015:737, 20. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

20 — Mivel a kérdést előterjesztő bíróság nem arra kíván választ kapni a Bíróságtól, hogy az alapügyben szereplőkhöz hasonló, díjmentes elosztási rendszer állami támogatási rendszernek minősül-e, az állami támogatásokra vonatkozó rendelkezések szempontjából nem vizsgálom ezt a szabályozást.

között az új villamosenergia-termelők hálózathoz történő csatlakozásának feltételeit és tarifáit illetően, „biztosítva, hogy ezek objektívek, átláthatóak és megkülönböztetéstől mentesek legyenek”. Ezeket a garanciákat „a különféle megújuló energiaforrásokat használó technológiák […] alkalmazásának költségeit és előnyeit” figyelembe véve kell megszerezni.

55. A rendelkezések másik csoportja konkrétan a zöld villamos energiával szembeni hátrányos megkülönböztetés tilalmára vonatkozik.

56. Így a 2001/77 irányelv 7. cikkének (2) bekezdése előírja, hogy a zöld villamos energiát hasznosító, újonnan belépő energiatermelőknek az összekapcsolt hálózatra történő rákapcsolásához szükséges műszaki átalakításból eredő költségek viselésére vonatkozó szabályzatoknak „objektív, átlátható és megkülönböztetésmentes feltételekre” kell épülniük, különös tekintettel valamennyi olyan költségre és haszonra, amely az új termelőknek a hálózatra történő rákapcsolásával függ össze.

57. Ugyanezen logikát követve, ezen irányelv 7. cikkének (6) bekezdése előírja, hogy a tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy a szállítás és az elosztás költségei ne jelentsenek hátrányos megkülönböztetést a zöld villamos energia, „különösen a megújuló energiaforrásokból a peremterületeken, például a szigeteken vagy alacsony népsűrűségű területeken előállított energia tekintetében”. Ez a rendelkezés kifejti, hogy a tagállamok adott esetben bevezetik a jogi kereteket vagy kötelezik a szállítórendszer és az elosztórendszer üzemeltetőit arra, hogy megalkossák és közzétegyék saját szabályzatukat annak biztosítása érdekében, hogy a zöld villamos energiát hasznosító erőművekben előállított villamos energia szállításáért és elosztásért felszámolt díjak tükrözzék az erőműveknek a hálózathoz való csatlakozása révén elérhető kedvezőbb költségeket, és ilyen kedvezőbb költség „adódhat a kisfeszültségű hálózat közvetlen használatából”.

58. A rendelkezések harmadik csoportja a környezetvédelmi céllal igazolható pozitív megkülönböztetés lehetőségét hozza létre.

59. Ebbe a kategóriába sorolom a 2003/54 irányelv 3. cikkének (2) bekezdését, amely – lényegében a 96/92 irányelv 3. cikke (2) bekezdése szövegének átvételével – lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy a villamosenergia-ágazatban működő vállalkozások számára előírjanak olyan közszolgáltatási kötelezettségeket, amelyek – többek között – a „környezetvédelemre”, „beleértve az energiahatékonyságot és az éghajlat védelmét”, vonatkoznak,[21] feltéve, hogy ezek a kötelezettségek „világosan meghatározottak[…], átláthatóak[…], megkülönböztetéstől mentesek[…] és ellenőrizhetőek[…]”, és „garantál[ják] […] a nemzeti fogyasztókhoz való hozzáférés egyenlőségét az Európai Unió villamosenergia-ipari vállalkozásai számára”.[22]

60. Ebbe a kategóriába kell sorolni továbbá a 96/92 irányelv 11. cikkének (3) bekezdését, a 2003/54 irányelv 14. cikkének (4) bekezdését és a 2001/77 irányelv 7. cikkének (1) bekezdését, amelyek elsőbbségi hálózati hozzáférést biztosítanak a zöld villamos energia számára.

61. A rendszerhasználók közötti bármely, többek között a tarifák tekintetében fennálló hátrányos megkülönböztetés tilalmával ellentétes-e az, hogy valamely tagállam az alapügyben szereplőkhöz hasonló olyan intézkedést fogad el, amely a díjmentes elosztásból való részesülés lehetőségét csak az elosztóhálózatokba közvetlenül befecskendezett zöld villamos energia számára írja elő?

21 — Ezzel a tagmondattal a szöveget a 2003/54 irányelv egészítette ki.

22 — Ugyanott.

62. Az első elemzéskor a válasz egyértelműnek tűnik, amennyiben a díjmentességre vonatkozó intézkedés kettős megkülönböztetést valósít meg, egyrészt a zöld villamos energia és a nem megújuló erőforrásból előállított villamos energia között, másrészt pedig az elosztóhálózatokba közvetlenül befecskendezett villamos energia és az először az átviteli hálózatokba befecskendezett, importált villamos energia között. Ráadásul úgy tűnik, hogy ez az utóbbi hátrányos megkülönböztetés kifejezetten ellentétes a 2001/77 irányelv 7. cikke (6) bekezdésének első albekezdésében foglalt szabállyal, amely tiltja a hátrányos megkülönböztetést a zöld villamos energia földrajzi származása szerint.

63. Hátravan ugyanakkor annak eldöntése, hogy ez a hátrányos megkülönböztetés igazolható-e a megújuló energiaforrások igénybevételének támogatására irányuló célra történő hivatkozással.

64. Bár a Bíróság kifejezetten nem állapította meg a megkülönböztető intézkedések igazolásaként a környezetvédelemre való hivatkozás lehetőségét, ami lehetővé tette volna az ítélkezési gyakorlat jótékony hatású tisztázását, amelyet „összetévesztésre okot adónak”[23] minősítettek, számos ítélet ugyanakkor csak úgy értelmezhető, hogy elfogadottnak tekinti e célnak az olyan intézkedések igazolásaként való elismerését, amelyek hátrányosan megkülönböztető jellege korábban bizonyítást nyert.

65. A hátrányos megkülönböztetés elrejtése ugyanis kétségtelenül az ítélkezési gyakorlatból ered, még ha az e megoldás elérése esetében alkalmazandó eljárást bizonyos titokzatosság övezi is.

66. Emlékeztetek arra, hogy a „vallon hulladék ügyben” hozott, 1992. július 9-i Bizottság kontra Belgium ítéletében[24] a Bíróság, megállapítva azt, hogy a feltétlenül érvényesítendő követelményeket csak a nemzeti és a behozott termékekre eltérően alkalmazandó intézkedések esetében lehet figyelembe venni, a környezeti károk elsődlegesen a forrásuknál történő elhárításának elvére, valamint az önellátás és a közelség elvére hivatkozva elismerte, hogy „figyelemmel a különböző helyeken keletkezett hulladékok közötti eltérésekre, valamint a hulladékok és a keletkezési helyük közötti kapcsolatra”, az érintett régióban a hulladékok behozatalát megtiltó vitatott intézkedéseket nem lehet hátrányosan megkülönböztetőnek tekinteni.[25]

67. A Bíróság tehát azon ítélkezési gyakorlat alapján kerülte meg a hátrányos megkülönböztetést, amely szerint az egyenlő bánásmód elve előírja, hogy hasonló helyzeteket ne kezeljenek eltérő módon, és hogy az eltérő helyzeteket ne kezeljék egyenlő módon, mivel eltérő helyzet állt fenn a hulladékoknak az eltérő bánásmódot igazoló „sajátos jellegéből” eredően.

68. A 2001. március 13-i PreussenElektra-ítéletben[26] a Bíróság – anélkül, hogy jelentőséget tulajdonított volna annak, hogy hátrányosan megkülönböztető jellegű-e, vagy sem az a nemzeti szabályozás, amely a villamosenergia-szolgáltatókat arra kötelezte, hogy az ellátási területükön termelt zöld villamos energiát minimáláron vegyék át – megállapította, hogy ez a szabályozás nem összeegyeztethetetlen az áruk szabad mozgásával többek között azért, mert az intézkedés a környezetvédelmet szolgálja, és az az emberek és az állatok egészségének és életének védelmére, valamint a növények megóvására „is” irányul, amelyek az EK 30. cikkben meghatározott közérdekű indokoknak minősülnek.

23 — Lásd: Rigaux, A., *Revue Europe nº 2*, 2012. február, 75. kommentár. Ezt a minősítést a következő is átvette: Le Baut-Ferrarese, B., *Revue Environnement et Développement durable nº 11*, 2014. november, 75. kommentár. A Bíróság által követett irányvonal kritikai elemzése céljából lásd még: Michel, V., „Marché intérieur et politiques de l’Union : brèves réflexions sur une quête d’unité”, *L’identité du droit de l’Union européenne – Mélanges en l’honneur de Claude Blumann*, 2015., 229. o.

24 — C-2/90, EU:C:1992:310.

25 — 34–36. pont.

26 — C-379/98, EU:C:2001:160.

69. Végül megjegyzem, hogy a 2014. szeptember 11-i Essent Belgium ítéletében [27] a hátrányos megkülönböztetésre vonatkozó szabályok esetleges megsértésével kapcsolatos kérdésre a Bíróság akként válaszolt, hogy többek között megállapította, hogy „a kérdést előterjesztő bíróság nem fejt[ette] ki, hogy [a zöld bizonyítványok] rendszer[e] mennyiben vezethet olyan eltérő bánásmódhoz, amely állampolgárság alapján történő hátrányos megkülönböztetést valósít meg, sem azt hogy az ilyen eltérő bánásmód adott esetben miben különbözik a származási garanciákra és a más tagállamokból behozott villamos energiára vonatkozótól, amely már az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdés tárgyát képezi” [28], amely kérdés a Bíróságot a nemzeti intézkedésnek az áruk szabad mozgása szempontjából történő vizsgálatára hívta fel.

70. A hátrányos megkülönböztetés kérdése tehát beolvad a valamely korlátozás és az annak esetleges igazolása fennállásának általános vizsgálatába.

71. Még ha úgy is tűnik, hogy a megoldás lényege változott, ráadásul pedig nehéz meghatározni, hogy ez ezentúl azon szabály mellőzéséből áll-e, amely szerint csak a megkülönböztetés nélkül alkalmazandó intézkedések igazolhatók a Bíróság ítélkezési gyakorlatában meghatározott valamely feltétlenül érvényesítendő követelménnyel, vagy pedig a megújuló energiaforrások igénybevételének támogatására irányuló célnak az EK 30. cikkben meghatározott bizonyos közérdekű indokokkal való összekapcsolásában, a fent hivatkozott ítélkezési gyakorlat alapján arra lehet következtetni, hogy a Bíróság elismeri, hogy a hátrányos megkülönböztetéssel járó nemzeti intézkedéseket lehet környezetvédelmi céllal igazolni, feltéve, hogy azok tiszteletben tartják az arányosság elvét [29].

72. Nem látom akadályát annak, hogy miért lenne más a helyzet, amikor a nemzeti intézkedést nem a hátrányos megkülönböztetés tilalmának általános elve szempontjából, hanem ennek az elvnek a másodlagos jog rendelkezéseiben megtalálható különleges változatai szempontjából kell megvizsgálni.

73. Álláspontom szerint a hátrányos megkülönböztetésre vonatkozó e szabályokkal csak akkor ellentétes a környezetvédelemre alapított igazolásra való hivatkozás, ha azok megtiltják vagy harmonizálják az azokkal a korlátozásokkal kapcsolatos nemzeti szabályozásokat, amelyeket a zöld villamos energia behozatalával kapcsolatban elő lehet írni a megújuló energiaforrások igénybevételének támogatása céljából. Másképpen fogalmazva: a tagállamok csak akkor nem rendelkeznek többé olyan mozgástérrel, amely lehetővé teszi számukra, hogy valamely korlátozást ilyen okokkal igazoljanak, ha a másodlagos jog valamely rendelkezése megtilt a zöld villamos energia behozatalára vonatkozó mindennemű korlátozást vagy kifejezetten meghatározza azokat az eseteket, amikor elfogadhatóak korlátozások az ezen villamos energia igénybevétele támogatásának biztosítása érdekében.

74. Márpedig nem találok ilyen rendelkezést sem a 96/92 irányelvben és a 2003/54 irányelvben, sem pedig a 2001/77 irányelvben, tekintettel arra, hogy ez utóbbi 7. cikkének (6) bekezdését – amely megtiltja a zöld villamos energiát előállító erőművekkel szembeni, földrajzi szemponton alapuló hátrányos megkülönböztetést, különösen amikor ezek az erőművek a külső régiókban találhatóak, amelyek számára nehézséget jelent a főbb európai villamos energia hálózatokhoz való csatlakozás – nem lehet úgy értelmezni, hogy az kizár minden olyan egyenlőtlen bánásmódot, amely nemzeti kritériumon alapul és amely a Bíróság következtetése szerint a zöld energiának a nemzeti területen és a többi tagállam területén történő előállítása közötti objektív különbség alapulvételével igazolt.

27 — C-204/12–C-208/12, EU:C:2014:2192.

28 — 119. pont.

29 — Lásd ebben az értelemben többek között: López Escudero, M., „Régimes nationaux d’aide à l’énergie verte face à la libre circulation des marchandises dans l’Union européenne”, *Revues des affaires européennes*, 2014/3, 593. o., különösen: 599. o., és Le Baut-Ferrarese, B., idézett mű.

75. Ezen okok miatt javaslom a harmadik kérdésre azt a választ adni, hogy a hátrányos megkülönböztetéssel kapcsolatban az EK 12. cikkben, a 96/92 irányelvben, a 2003/54 irányelvben és a 2001/77 irányelvben szereplő szabályokkal nem ellentétes az az alapügyben szereplőkhöz hasonló olyan nemzeti szabályozás, amely azáltal, hogy a zöld villamos energia díjmentes elosztásának lehetőségét kizárólag az érintett tagállamban vagy e tagállam valamely régiójában található elosztó hálózatokra közvetlenül csatlakozott erőművek számára tartja fenn, kizárja a más tagállamban található erőműveket, feltéve, hogy ez a nemzeti szabályozás az arányosság elvének megfelelően alkalmas a kitűzött cél biztosítására és nem lépi túl az annak eléréséhez szükséges mértéket.

76. Az alapügyben szereplő szabályozások arányosságát az áruk szabad mozgása alapján fogom elemezni.

C – *Az első és a második kérdésről*

77. Együttesen vizsgálandó első és második kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra kíván választ kapni, hogy az EK 28. és az EK 30. cikket úgy kell-e értelmezni, hogy azokkal ellentétes az alapügyben szereplőkhöz hasonló olyan nemzeti szabályozás, amely – azáltal, hogy a zöld villamos energia díjmentes elosztásának lehetőségét kizárólag az érintett tagállamban vagy e tagállam valamely régiójában található elosztó hálózatokra közvetlenül csatlakozott erőművek számára tartja fenn – kizárja a más tagállamban található erőműveket.

78. Az előterjesztett kérdés arra irányul, hogy az alapügyben szóban forgó rendszerek alkalmasak-e arra, hogy akadályozzák a villamos energia és különösen a zöld villamos energia más tagállamokból való behozatalát, és következésképpen olyan, a behozatalra vonatkozó mennyiségi korlátozással azonos hatású intézkedésnek minősülnek-e, amelyeket az EK 28. cikk főszabály szerint tilt, hacsak e szabályozás objektíven nem igazolható.

79. Mivel ez a kérdés egyértelműen hasonlít azokhoz a kérdésekhez, amelyeket a Bíróság a zöld villamos energia termeléséhez nyújtott nemzeti támogatási mechanizmusoknak az uniós joggal való összeegyeztethetőségével kapcsolatos két legutóbbi ítéletében – a 2014. július 1-jei Ålands Vindkraft-ítéletben [30] és a 2014. szeptember 11-i Essent Belgium-ítéletben [31] – megválaszolt, az érveléssel kapcsolatban legelőször azt kell meghatározni, hogy az e két ítéletben meghatározott megoldásokat felépítésüket tekintve egész egyszerűen át lehet-e ültetni a jelen ügyre, vagy ellenkezőleg, ez utóbbi olyan sajátos jellemzőkkel bír, amelyek azok mellőzését igazolják.

80. A Bírósághoz észrevételeket benyújtó érdekelt felek egyébként nem tévedtek ezzel kapcsolatban.

81. Egyfelől a Flamand régió, a görög kormány, valamint a Bizottság analógia útján alkalmazott érveléssel arra hivatkozik, hogy a zöld villamos energia díjmentes elosztási rendszerekre vonatkozó területi korlátozásokat igazoltnak kell tekinteni, mivel – a 2014. július 1-jei Ålands Vindkraft-ítélet [32] és a 2014. szeptember 11-i Essent Belgium-ítélet [33] alapjául szolgáló ügyekben szóban forgó szabályozásokhoz hasonlóan – azok jogszerű célja a megújuló energiaforrások igénybevételének támogatása a villamos energia előállítása során. Ugyanakkor érdemes jelezni, hogy jelentős különbség van egyrészt a Flamand régió, másrészt pedig a görög kormány és a Bizottság álláspontja között. A Flamand régió úgy véli, hogy a zöld villamos energia díjmentes elosztására vonatkozó korlátozás nem minősül a behozatalra vonatkozó mennyiségi korlátozással azonos hatású intézkedésnek, mivel – tekintettel arra, hogy az kizárólag az elosztóhálózatokba közvetlenül befecskendezett zöld villamos energiára vonatkozik – nem jár azzal a hatással, hogy korlátozza a villamos energia határokon átnyúló

30 — C-573/12, EU:C:2014:2037.

31 — C-204/12–C-208/12, EU:C:2014:2192.

32 — C-573/12, EU:C:2014:2037.

33 — C-204/12–C-208/12, EU:C:2014:2192.

kereskedelmét, amely csak az átviteli hálózatok tekintetében történhetne meg, az elosztó hálózatok tekintetében nem. A görög kormány és a Bizottság álláspontja ezzel szemben az, hogy a szóban forgó szabályozások mennyiségi korlátozással azonos hatású intézkedéseknek minősülnek, azonban környezetvédelmi céllal igazolhatók, ha – a Bizottság szerint – azok arányosságát részletesebben megvizsgálják, amelyet a nemzeti bíróság feladata elvégezni a zöld villamos energia termelésére vonatkozó egyéb támogatási mechanizmusok együttes hatásának figyelembevétele mellett.

82. Az Essent ezzel ellentétben arra hivatkozik, hogy eltérések vannak, amelyek – álláspontja szerint – kizárják a korábbi ítélkezési gyakorlat bárminemű alkalmazását. Különösen úgy véli, hogy bár a zöld bizonyítványokra vonatkozó mechanizmus a zöld villamos energia termelésére vonatkozó támogatási mechanizmusnak minősül, amely a szabályozó hatóság útján a termelő részére előnyt biztosít a piaci erők fellépése előtt és lehetővé teszi a bizonyítványok átruházását egy sajátos piacon tisztességes feltételek mellett, a zöld energia díjmentes elosztási rendszere kizárólag a villamos energia elosztására és fogyasztására vonatkozik, egyoldalúan a szolgáltatóknak kedvez és sokkal jelentősebb pénzügyi hatása van, mivel az elosztási költségek az érintett időszakban a végleges áramszámla 37%-át tették ki.

83. Bármennyire is vitatható álláspontom szerint a 2014. július 1-jei Ålands Vindkraft-ítélet [34] és a 2014. szeptember 11-i Essent Belgium-ítélet [35] indokolása, számomra úgy tűnik, hogy most a jelen indítványban nem javasolható az azokban alkalmazott megoldás mellőzése, mivel az ítélkezési gyakorlat ily módon történő megváltoztatásának előfeltétele a jogi háttér jelentős megváltozása, amely a jelen ügyre egyáltalán nem jellemző, és amely ezzel szemben egy régi és már nem létező jogi helyzetre vonatkozik. Az ezen ítéletekben alkalmazott elemzési rendszert követve vizsgálom meg tehát az alapügyben szereplőkhöz hasonló nemzeti szabályozásnak az EK-Szerződés áruk szabad mozgásával kapcsolatos rendelkezéseivel való összeegyeztethetőségét.

84. Annak vizsgálatát követően, hogy az alapügyben szereplő rendszerek az áruk szabad mozgása korlátozásainak minősülnek-e, megvizsgálom, hogy adott esetben ezek az esetleges korlátozások igazolhatóak-e a megújuló energiaforrások igénybevételének támogatására irányuló céllal.

1. Az áruk szabad mozgása korlátozásának fennállásáról

85. Kezdetben létezett az 1974. július 11-i Dassonville-ítélet [36] szerinti formula, amely szerint behozatalra vonatkozó mennyiségi korlátozással azonos hatású intézkedésnek minősül minden olyan intézkedés, amely közvetlenül vagy közvetve, ténylegesen vagy potenciálisan akadályozhatja a Közösségen belüli kereskedelmet. [37]

86. E tekintetben meg kell állapítani, hogy az alapügyben szereplő szabályozás legalábbis közvetve vagy potenciálisan akadályozhatja a villamos energia, [38] különösen a zöld villamos energia más tagállamokból való behozatalát.

34 — C-573/12, EU:C:2014:2037.

35 — C-204/12–C-208/12, EU:C:2014:2192.

36 — 8/74, EU:C:1974:82.

37 — 5. pont. Lásd még: 2014. július 1-jei Ålands Vindkraft-ítélet (C-573/12, EU:C:2014:2037, 66. pont); 2014. szeptember 11-i Essent Belgium ítélet (C-204/12–C-208/12, EU:C:2014:2192, 77. pont).

38 — Emlékeztetek arra, hogy a Bíróság, amely az 1968. december 10-i Bizottság kontra Olaszország ítéletében (7/68, EU:C:1968:51) tágan határozta meg az „áru” fogalmát, amely alatt „pénzben kifejezhető értékkel rendelkező termékeket kell érteni, amelyek – mint ilyen termékek – alkalmasak arra, hogy kereskedelmi ügyletek tárgyát képezzék” (626. o.) (lásd továbbá ebben az értelemben: 2011. április 14-i Vlaamse Dierenartsenvereniging és Janssens ítélet, C-42/10, C-45/10 és C-57/10, EU:C:2011:253, 68. pont és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat), kifejezetten elismerte, hogy a villamos energia árunak minősül (lásd: 2008. július 17-i Essent Netwerk Noord és társai ítélet, C-206/06, EU:C:2008:413, 43. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

87. Amennyiben ugyanis nem vitatott, hogy a behozott villamos energiát az átviteli hálózaton keresztül hozzák be anélkül, hogy azokat a Flamand régióban vagy Belgiumban található elosztó hálózatokba közvetlenül befecskendezhetnék, a díjmentes elosztásnak az ezen elosztó hálózatokra közvetlenül csatlakozott erőművek által termelt zöld villamos energiára történő korlátozása különleges előnyt jelent a Flamand régióban, illetve Belgiumban termelt zöld villamos energia számára, és hátrányosabb helyzetbe hozza a behozott villamos energiát.

88. Mivel kizárólag a Flamand régióban, illetve Belgiumban található villamosenergia-termelő erőművek részesülhetnek a biztosított előnyből, nincs jelentősége annak, hogy egy ilyen kedvezményes rendszer korlátozó hatással járhat azokra a flamand, illetve belga erőművekre nézve is, amelyek nem az elosztó hálózatokra, hanem az átviteli hálózatra vannak közvetlenül csatlakozva. [39]

89. Az alapügyben szereplőkhöz hasonló nemzeti szabályozás következésképpen behozatalra vonatkozó mennyiségi korlátozással azonos hatású intézkedésnek minősül, amely összeegyeztethetetlen az EK 28. cikkel, kivéve, ha objektíven igazolt.

2. Az esetleges igazolásról

90. A Bíróság az állandó ítélkezési gyakorlatra hivatkozva a 2014. július 1-jei Ålands Vindkraft-ítéletben [40] és a 2014. szeptember 11-i Essent Belgium-ítéletben [41] megállapította, hogy a mennyiségi korlátozásokkal azonos hatású intézkedést jelentő nemzeti szabályozást vagy gyakorlatot igazolhatja az EK 30. cikkben felsorolt valamely közérdeken alapuló kényszerítő ok, illetve feltétlenül érvényesítendő követelmény, és a nemzeti intézkedésnek bármelyik esetben alkalmasnak kell lennie az általa elérni kívánt cél megvalósítására, és nem haladhatja meg az e cél eléréséhez szükséges mértéket. [42]

91. Ezt követően a Bíróság – a megújuló energiaforrások igénybevételének támogatására irányuló célt egyszerre összekapcsolva a feltétlenül érvényesítendő követelmény ítélkezési gyakorlat által kidolgozott fogalmával és az EK 30. cikkben meghatározott közérdekű indokokkal – megállapította, hogy ez a cél főszabály szerint alkalmas lehet az áruk szabad mozgása esetleges akadályainak igazolására.

92. Ezen elv elfogadását követően a Bíróság megvizsgálta a szabad mozgás zöld villamos energiát támogató nemzeti rendszerekből eredő korlátozásának arányosságát.

93. A szóban forgó nemzeti intézkedések arányosságának ezt a vizsgálatát kell elvégezni annak megítélése érdekében, hogy ezek az intézkedések szükségesek-e és valóban megfelelnek-e a megújuló energiaforrások igénybevételének támogatására irányuló célnak.

94. Először is a szóban forgó nemzeti intézkedéseknek a kitűzött cél elérésére való alkalmasságát illetően meg kell jegyezni, hogy a 2014. július 1-jei Ålands Vindkraft-ítélet, [43] valamint a 2014. szeptember 11-i Essent Belgium-ítélet [44] alapjául szolgáló ügyekben vizsgált támogatási rendszerektől eltérően – amelyeket úgy alakítottak ki, hogy a zöld villamos energia előállítását támogassa

39 — Lásd ebben az értelemben: 1990. május 20-i Du Pont de Nemours Italiana ítélet (C-21/88, EU:C:1990:121, 13. pont); 1991. május 16-i Bizottság kontra Olaszország ítélet (C-263/85., EU:C:1991:212).

40 — C-573/12, EU:C:2014:2037.

41 — C-204/12–C-208/12, EU:C:2014:2192.

42 — Lásd: a 76. és a 89. pont.

43 — C-573/12, EU:C:2014:2037.

44 — C-204/12–C-208/12, EU:C:2014:2192.

közvetlenül [45] – az alapügyben szóban forgó, a zöld villamos energia díjmentes elosztására vonatkozó intézkedések nem közvetlenül részesítik előnyben a termelőket, mivel annak kedvezményezettjei elsősorban a szolgáltatók és esetlegesen a fogyasztók, feltéve, hogy a szolgáltatók átengedik számukra a díjmentes elosztásból szerzett előnyöket.

95. Ugyanakkor úgy tűnik, hogy ezek az intézkedések alkalmasak a kitűzött cél elérésére, mivel az elosztási költség eltörlésével arra ösztönzik a szolgáltatókat, hogy növeljék a zöld villamos energia arányát az általuk kínált energiahordozó-összetételben, és ennélfogva – még ha közvetetten is – hozzájárulnak a kereslet növeléséhez azáltal, hogy ezzel együtt előnyben részesítik a megújuló energiaforrások igénybevételének növelését a villamos energia előállítása során.

96. A 2001/77 irányelv 4. cikkének (1) bekezdése egyébként arra utaló jelnek minősül, hogy a támogatás közvetlen vagy közvetett jellege a támogatási rendszer minősítése szempontjából nem releváns, mivel ez a rendelkezés e rendszer fogalommeghatározásába beépíti az összes olyan mechanizmust, amellyel a villamosenergia-termelő a hatóságok által kidolgozott szabályozás alapján támogatásban részesül, függetlenül attól, hogy az „közvetlen vagy közvetett-e”.

97. Ami másodsorban azt a kérdést illeti, hogy az alapügyben szóban forgó nemzeti intézkedések nem mennek-e túl a kitűzött cél eléréséhez szükséges mértéken, meg kell állapítani, hogy a Bíróság – arra a körülményre hivatkozva, hogy az uniós jogalkotó előírta a különböző tagállamok számára, hogy határozzanak meg nemzeti célkitűzéseket a szükséges erőfeszítések igazságos elosztása érdekében, figyelembe véve a kiindulási helyzeteket, a megújuló energiaforrásból eredő energia hasznosításának lehetőségeit és az energiahordozó-összetételt – elismerte, hogy a támogatási rendszerekhez területi korlátozások köthetők, mivel a nemzeti szintű intézkedés az uniós szinten hozott intézkedéshez képest megfelelőbbnek minősül.

98. Bár nem értek egyet ezzel a megközelítéssel, semmilyen alapvető különbséget nem látok a meghatározott ellátási területen történő vásárlási kötelezettségen, illetve a zöld bizonyítványok használatán alapuló támogatási rendszerrel kapcsolatos területi korlátozások és a zöld villamos energia díjmentes elosztási rendszerének területi korlátozása között, amely utóbbiról az alapügyben szó van, és amelynek a Belga Királyság szerint az a célja, hogy hozzájáruljon az üvegházhatást okozó gázok kibocsátásának csökkentésével kapcsolatos környezetvédelmi célok megvalósításához. A zöld bizonyítványokkal kapcsolatos rendszerhez hasonlóan a díjmentes elosztásra vonatkozó intézkedés célja – a 2003. április 4-i rendelet preambuluma alapján – a zöld villamos energia helyi erőművekben történő decentralizált termelésének előmozdítása volt.

99. Következésképpen az első és a második kérdésre azt a választ kell adni, hogy az EK 28. és az EK 30. cikket úgy kell értelmezni, hogy azokkal nem ellentétes az alapügyben szereplőkhöz hasonló olyan nemzeti szabályozás, amely azáltal, hogy a zöld villamos energia díjmentes elosztásának lehetőségét kizárólag az érintett tagállamban vagy e tagállam valamely régiójában található elosztó hálózatokra közvetlenül csatlakozott erőművek számára tartja fenn, kizárja a más tagállamban található erőműveket.

V – **Végkövetkeztetések**

100. Az előző megfontolásokra tekintettel álláspontom szerint a rechtbank van eerste aanleg te Brussel (brüsszeli elsőfokú bíróság, Belgium) által előterjesztett kérdésekre azt a választ kell adni, hogy egyrészt a hátrányos megkülönböztetéssel kapcsolatban az EK 12. cikkben, a villamos energia belső piacára vonatkozó közös szabályokról szóló, 1996. december 19-i 96/92/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvben, a villamos energia belső piacára vonatkozó közös szabályokról és a 96/92/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2003. június 26-i 2003/54/EK európai parlamenti és tanácsi

45 — Lásd: a 95. és a 98. pont.

irányelvben, valamint a belső villamosenergia-piacon a megújuló energiaforrásokból előállított villamos energia támogatásáról szóló, 2001. szeptember 27-i 2001/77/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvben szereplő szabályokat, másrészt pedig az EK 28. és az EK 30. cikket úgy kell értelmezni, hogy azokkal nem ellentétes az alapügyben szereplőkhöz hasonló olyan nemzeti szabályozás, amely azáltal, hogy a megújuló energiaforrásokból előállított zöld villamos energia díjmentes elosztásának lehetőségét kizárólag az érintett tagállamban vagy e tagállam valamely régiójában található elosztó hálózatokra közvetlenül csatlakozott erőművek számára tartja fenn, kizárja a más tagállamban található erőműveket.